

SKID-II

Štruktúrované klinické interview
pre DSM-IV

Os II: Poruchy osobnosti

Zožit pre interview

1. Všeobecná informácia

Štruktúrované klinické interview pre DSM-IV, os-II (SKID-II, poruchy osobnosti) je diagnostická metodika pre desať porúch osobnosti uvedených na osi-II, ako aj pre dve v dodatku diagnostického a štatistického manuálu psychických porúch (DSM-IV; American Psychiatric Association, 1994). SKID-II je pološtruktúrované interview a malo by sa, pokiaľ možno, používať v kombinácii so SKID-I. Keďže pri vykonávaní interview je potrebné klinické posúdenie príslušných diagnostických kritérií, je potrebné rozsiahle vzdelanie a skúsenosti v oblasti diagnostiky psychických porúch, ako aj účasť na špecifickom tréningu pre SKID, aby bolo možné adekvátne vykonanie a interpretácia interview.

SKID-II je dvojstupňová metóda pozostávajúca z jedného dotazníka, ktorý proband zodpovie a ktorého položky reprezentujú kritériá DSM. Odporúča sa použiť najprv SKID-II dotazník. Slúži pre skrining znakov dvanástich porúch osobnosti. V náväznosti vykonávané interview si potom vyžaduje položiť len tie otázky, ktoré boli v dotazníku označené odpoveďou „áno“. Pomocou tohto dvojstupňového postupu sa dosiahne pomerne malá časová náročnosť na interview. Ak nie sú žiadne „áno“-odpovede alebo je ich malý počet, než aby boli splnené kritériá pre určitú poruchu osobnosti, potom nie je potrebné vykonať naväzujúce interview. Podľa vyšetrovanej klientely a počtu „áno“-odpovedí trvá interview od niekoľkých minút do asi jednej hodiny. Podľa skúseností priemerný čas vykonania je asi 30 minút.

Položky dotazníka sú formulované veľmi všeobecne, takže sa dosahuje vysoká senzitivita. Preto sa dotazník **nemôže** používať samotný pre kategoriálnu diagnostiku porúch osobnosti. Pre spoľahlivú diagnostiku porúch osobnosti musí byť klinická významnosť jednotlivých položiek s „áno“-odpoveďami preskúmaná pomocou príslušných otázok z interview a musia sa preskúmať príslušné diagnostické kritériá.

Dotazník a interview sa môžu používať len po predchádzajúcom dôkladnom zapracovaní a tréningu (návčik s kolegami alebo kolegyňami, skúšobné interview; pokiaľ možno preskúmanie/supervízia vlastnej techniky interview a hodnotenia kolegami, aby sa zaistila reliabilita; intenzívne štúdium DSM-IV; účasť na tréningových kurzoch).

Pred vykonaním SKID-II by sa mala ujasniť symptómová porucha na osi-I (spravidla na podklade SKID-I). Je veľmi ťažké až nemožné použiť SKID-II, ak má pacient akútnu psychotickú poruchu. Tiež je sťažené rozlíšenie symptomatiky a osobnostných vlastností, keď porucha na osi-I, zvlášť ale afektívne poruchy už trvajú a trvali dlhšie časové obdobie (viac než polovicu obdobia v posledných piatich rokoch).

2. Vykonávanie a vyhodnocovanie

Ako pri zadaní dotazníka, tak aj na začiatku interview je proband alebo probandka upozornená na to, že pri odpovediach na otázky sa má zamerať na posledných päť až desať rokov; nie teda na posledné dni a týždne, v ktorých možno má akútne psychické problémy.

Po vyhodnotení SKID-II dotazníka sa v druhom kroku použije SKID-II zošit pre interview. Ktoré konkrétne položky dotazníka sa budú preskúmať v interview, to závisí na klinickom hodnotení vyšetrujúceho a závisí to od predchádzajúcich informácií, ktoré sú k dispozícii o pacientovi/pacientke. Odporúča sa verifikovať v interview aspoň otázky zodpovedané v dotazníku „áno“.

Upozornenie: Čísla položiek v dotazníku zodpovedajú číslam otázok v interview!!

Pri preskúmaní otázok z dotazníka zodpovedaných kladne sa z interview odporúčajú otázky zamerané na preskúmanie: „V dotazníku ste uviedli, že

ste ľahšie zraniteľní než iní ľudia ..., povedzte mi prosím Vás o tom viac“; alebo „Mohli by ste mi uviesť nejaký zvlášť charakteristický príklad“; alebo „Ako často sa Vám to stáva?“.

Príklady uvádzané probandom by sa mali zaznamenávať za účelom verifikácie kritérií. Pri hodnotení jednotlivých kritérií je treba vždy zohľadňovať, že kritérium a iná odpoveď osoby na príslušnú otázku sa kóduje.

Výsledky dotazníka a interview sa prenesú na protokolový a výsledný list. Pritom ako pre dotazník, tak aj pre interview je tu možnosť zaprotokolovať výsledky ako dimenzionálne skóre. Skóre dotazníka a interview môžu byť chápané a interpretované ako dimenzionálny stupeň vyjadrenia v zmysle príslušného osobnostného znaku (pre vysvetlenie kategoriálnej versus dimenzionálnej diagnostiky porúch osobnosti pozri napr. Saß, Houben, Hepertz, Steinmeyer, 1996).

Pre dimenzionálne vyhodnocovanie dotazníka sa počet „áno“-odpovedí pre každú skupinu otázok pre jednotlivé poruchy osobnosti zaznamená v stĺpci „FB-skóre“. Tabuľka 1 ukazuje priradenie položiek dotazníka prípadne otázok v interview k jednotlivým osobnostným poruchám.

Pri vyhodnocovaní dotazníka je treba zohľadňovať, že pre antisociálnu poruchu osobnosti sa zaznamenávajú len kritériá pre vek pred 15 rokmi (B-kritérium), a preto zodpovedajúce skóre dotazníka nezodpovedá celkovým kritériám v katalógu DSM.

Počas, prípadne po vykonaní SKID-II-interview je zaznamenaný diagnostický index pre príslušné kritérium v protokole. Kritériá sú pre každú poruchu osobnosti očíslované, pričom nepotrebné políčka sú začernené. Pri antisociálnej poruche osobnosti sa prvých 15 kritérií kóduje v dvoch radoch („antisociálny, 1-10“ a „antisociálny, 11-15“), nasledovných sedem v treťom rade („antisociálny“).

Tabuľka 1: Priradenie položiek dotazníka a interview k poruchám osobnosti

Porucha osobnosti	Počet položiek	Čísla položiek
sebaneistá	7	1-7
závislá	8	8-15
obsedantná	9	16-24
negativistická	8	25-32
depresívna	8	33-40
paranoidná	8	41-48
schizotypová	11	49-59
schizoidná	6	60-65
histriónska	7	66-72
narcistická	16	73-88
borderline	14	89-102
antisociálna	15	103-117

Poznámka: Počet položiek (otázok) zodpovedá maximálnemu možnému FB-skóre pre príslušnú poruchu osobnosti. Počet kritérií je ale väčšinou nižší, pretože často sa kladú aj viaceré otázky pre jedno kritérium.

Na **úrovni kritérií** sú možné nasledovné kódovania:

- 1** = kritérium nie je splnené
- 2** = kritérium čiastočne (alebo podprahovo) splnené
- 3** = kritérium splnené
- ?** = informácia nie je dostačujúca.

Čísla v stĺpci „Cutoff“ uvádzajú, koľké jednotlivé kritériá musia byť splnené, aby sa mohla diagnostikovať porucha osobnosti. V stĺpčeku „počet splnených“ je uvedený počet kritérií kódovaných „3“. Z Cutoff-hodnoty a počtu splnených kritérií vyplýva diagnostický index pre príslušnú poruchu osobnosti.

Na **úrovni diagnózy** znamená:

- 1** = kritériá pre poruchu osobnosti nie sú splnené
- 3** = kritériá pre poruchu osobnosti splnené
- ?** = informácia nie je dostatočná.

Kódovanie pre „čiastočne splnené“ sa na úrovni diagnózy nepredpokladá. Predsa je ale možné vypočítať aj dimenzionálne skóre pre príslušné osobnostné znaky (D-skóre). K tomu sa pripočítavajú kódovania na úrovni kritérií (1, 2 alebo 3) pre príslušnú poruchu osobnosti. Dimenzionálne skóre interview je suma

kódov na kritériovej úrovni, pričom „?“-kódovania sa vyhodnocujú ako „1“. Táto hodnota sa zaznamenáva v stĺpci „D-skóre“ listu pre výsledky.

Tieto všeobecné informácie o SKID-II pre poruchy osobnosti sú zamýšľané ako krátka orientácia a návod. Potrebné popisy poskytuje manuál ku SKID-I a SKID-II (Wittchen, Fydrich, 1997).

Krátky návod k explorácii

Chcel by som Vám teraz dať niekoľko otázok ohľadne Vašej osobnosti, t.j. ako sa obvykle správate a aké máte pocity. **(V prípade, že SKID os-I-interview bola diagnostikovaná DSM-IV porucha, pýtajte sa:)** Viem, že boli obdobia, keď ste mali problémy, ako ... **(prosím uveďte typické symptómy z osi-I interview príslušne modifikované ako príklad).** Mali by ste sa pokúsiť pri zodpovedaní mojich ďalších otázok zamerať sa na obdobia, v ktorých ste netrpeli takýmito problémami. Chcel by som vedieť, ako sa bežne správate, teda keď nemáte žiadne problémy, ako napr. ... . Máte k tomu ešte otázky?

Otázky

Poznámky

1. Ako by ste sám seba popísali? **(Prosím, pred objavením sa alebo nezávisle od poruchy na osi-I)**
(Ak nedostaneme žiadnu spontánnu odpoveď, pýtame sa ďalej:)
2. Ako by Vás popísali druhí ľudia?
(Prosím, pred objavením sa alebo nezávisle od poruchy na osi-I)
3. Kto sú najdôležitejší ľudia vo Vašom živote?
(Keď sa zmieňuje len o príbuzných:)
Ako je to s Vašimi priateľmi, kolegami z práce, atď.?
4. Ako s nimi vo všeobecnosti vychádzate?
5. Máte dojem, že spôsob akým obvykle na veci a udalosti reagujete, vedie k problémom so zaobchádzaním s druhými ľuďmi (ako je to doma? v škole? v práci?) (akým spôsobom?)
6. **(V prípade nejasnosti:)** Urobili ste už niekedy niečo, čím ste nejakým spôsobom nahnevali druhých ľudí?

Otázky

Poznámky

7. Ako obvykle trávite svoj voľný čas?

8. Keby ste mohli v niektorých bodoch zmeniť svoju osobnosť, v čom by ste chceli byť iní?

V prípade, že bol vyplnený dotazník:

- 9a. Teraz by som sa rád dostal k niektorým otázkam, ktoré ste v dotazníku zodpovedali kladne „- áno odpovede“.

V prípade že dotazník nebol vyplnený:

- 9b. Teraz by som Vám dal ešte niektoré bližšie otázky.

Sebaneistá porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovne:

„V dotazníku uvádzate, že...“ a formulujte otázku interviewujúceho)

1. Vyhýbate sa pracovným úlohám alebo požiadavkám, pri ktorých prichádzate do styku s novými ľuďmi?

• Mohli by ste mi k tomu uviesť nejaký príklad?

• Prečo ste sa vyhýbali takýmto úlohám?

(Odmietli ste niekedy určité povýšenie, pretože by ste potom museli prichádzať do kontaktu s mnohými ľuďmi, a cítili by ste sa pritom v nepohode?)

2. Vyhýbate sa kontaktu s druhými ľuďmi pokiaľ si nie ste istý, že Vás títo skutočne majú radi?

• Keď si nie ste istý, či Vás má niekto rád, urobili by ste potom prvý krok a vstúpili by ste do kontaktu s druhým?

3. Pripadá Vám ťažké byť „otvorený“ voči druhým ľuďom, aj keď sú Vám blízki?

• Prečo Vám to pripadá ťažké?

(Obávajú sa snád, že sa Vám vysmejú alebo Vás privedú do rozpakov?)

4. Keď ste v kontakte s druhými ľuďmi, obávajú sa často, že Vás budú kritizovať alebo odmietajú?

• Mohli by ste mi uviesť k tomu príklad?

• Často o tom premýšľate?

5. Ste obvykle utiahnutý a mlčanlivý, keď sa zoznamujete s novými ľuďmi?

• Prečo?

(Cítite sa nejakým spôsobom ako niečo menej alebo ako menejcenný?)

Kritériá

Prenikavý vzorec sociálnych zábran, pocitov menejcennosti a precitlive-losti voči negatívne-mu hodnoteniu. Začiatok je vo včasnom dospelom veku; porucha sa manifestuje v rôz-nych oblastiach života. Musia byť splnené najmenej štyri z nasledov-ných kritérií.

(1) vyhýba sa pracovným aktivitám pri ktorých hrá dôležitú úlohu kontakt s druhými, kvôli úzkosti z kritiky, odmietnutia alebo napomenutia

(3= najmenej 2 príklady)

? 1 2 3

(2) nerád sa stretáva s ľuďmi, pokiaľ si nie je istý, že ho majú radi

(3= takmer nie je iniciatívny, aby si budoval nejaký sociálny vzťah)

? 1 2 3

(3) je v blízkom vzťahu inhibovaný kvôli úzkosti, že sa strápni alebo že ho vysmejú.

(3= platí pre takmer všetky vzťahy)

? 1 2 3

(4) v sociálnych situáciách je silne pod vplyvom obavy, že bude kritizovaný alebo odmietaný

(3= myslí na to veľmi často)

? 1 2 3

(5) v medziľudských situáciách s neznámymi ľuďmi má zábrany, pretože sa cíti menejcenný

(3= súhlas a viaceré príklady)

? 1 2 3

6. Veríte, že nie ste tak múdry, šikovný alebo prítlačlivý ako väčšina druhých ľudí?
- Popíšte to podrobnejšie.

(6) pociťuje seba ako nešikovného, neatraktívneho alebo menej hodnotného než sú druhí ? 1 2 3
(3= súhlas)

7. Máte strach zo skúšania nových vecí?
- Máte strach, že sa pritom strápnite?
  - Môžete uviesť k tomu príklady?

(7) takmer nie je ochotný podstupovať osobné riziká alebo sa odvážiť k novým aktivitám, pretože by sa mohol strápnit' ? 1 2 3
(3= viaceré príklady pre strach zo strápnenia sa)

Posúdenie:

Najmenej štyri symptómy boli kódované „3“

1 3

3 = sebaneistá porucha osobnosti

Závislá poruchy osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, prípadne podľa vzoru:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

8. Potrebujete často rady alebo podporu druhých, skôr než môžete urobiť nejaké každodenné rozhodnutia, napr. keď ide o to, čo si obliecť alebo čo si objednať v reštaurácii?

• Mohli by ste mi uviesť nejaké príklady pre takéto rozhodovania, pri ktorých hľadáte radu a podporu u druhých?

(Vyskytuje sa to takmer každý deň?)

9. Ste pri organizácii dôležitých oblastí života, ako napr. pri finančných záležitostiach, výchove detí alebo plánovaní dňa závislý od druhých osôb?

• Mohli by ste mi uviesť niektoré oblasti, z ktorých chcete od druhých viac než len radu?

(Je to tak vo väčšine dôležitých oblastí Vášho života?)

10. Pripadá Vám ťažké protirečiť druhým, aj keď si myslíte že títo nemajú pravdu?

• Pri akých príležitostiach to bolo alebo je to pre Vás tak?

• Čoho sa obávate, že by sa mohlo stať, keby ste protirečili?

11. Pripadá Vám ťažké začať s nejakými úlohami alebo pracovať na nich, keď Vám pritom nikto nepomáha?

• Uved'te mi niektoré príklady!

• Prečo je to tak?

(Máte pochybnosti, či by ste to Vy sám dokázali urobiť dostatočne dobre?)

Kritériá

Prenikavá a nadmerná potreba mať opateru, čo vedie k podrobnému a prílnavému správaniu ako aj k strachu z odlúčenia. Začiatok vo včasnom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musí byť splnených najmenej päť z nasledujúcich kritérií:

(1) má ťažkosti robiť samostatné rozhodnutia v bežnom živote; potrebuje nadmerne veľa rád a podpory, potvrdenia od druhých
(3= viaceré príklady) ? 1 2 3

(2) potrebuje druhých, ktorí preberajú zodpovednosť za takmer všetky dôležité oblasti jeho života
(3= viaceré príklady)
(Poznámka: púhe hľadanie rady alebo správanie, ktoré je určované kultúrnymi normami v podskupinách sa tu nezohľadňuje) ? 1 2 3

(3) má ťažkosti protirečiť druhým kvôli úzkosti, že by stratil podporu, oporu alebo uznanie
(3= súhlas alebo viaceré príklady)
(Poznámka: realistická úzkosť z trestu sa tu nezohľadňuje) ? 1 2 3

(4) má ťažkosti s tým, aby začal niečo sám, skôr na základe nedostatočnej dôvery vo vlastný úsudok alebo vlastné schopnosti než z nedostatočnej motivácie alebo energie
(3= súhlas) ? 1 2 3

12. Preberáte často dobrovoľne nepríjemné úlohy?

- Prečo to robíte?

(5) robí všetko možné, aby si udržal starostlivosť a náklonnosť druhých, vrátane dobrovoľného preberania nepríjemných činností

(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

(Poznámka: zohľadňuje sa len správanie, ktoré je zacielené na získanie si náklonnosti, napr. nie na postup v zamestnaní)

? 1 2 3

13. Cítite sa vo všeobecnosti nepríjemne, keď ste sami?

- Prečo je to tak?

(Je to tak, pretože potrebujete niekoho, kto by sa o Vás staral?)

(6) cíti sa nepríjemne alebo bezmocne, keď je sám, kvôli vystupňovanej úzkosti, že sa nedokáže o seba postarať

(3= súhlas)

? 1 2 3

14. Keď končí nejaký blízky vzťah, potrebujete potom rýchlo nejakého druhého človeka, na ktorého sa môžete spoľahnúť?

- Vysvetlite mi to podrobnejšie!

(Správate sa tak takmer vždy, keď končí blízky vzťah?)

(7) naliehavo hľadá iný vzťah ako zdroj starostlivosti a podpory, keď končí nejaký blízky vzťah

(3= stáva sa takmer vždy, keď končí blízky vzťah)

? 1 2 3

15. Často rozmýšľate o tom, že zostanete sám a nebudete mať nikoho, kto by sa o Vás staral?

- Znepokojuje Vás to často?

(8) nerealistická úzkosť, že bude opustený a že sa bude musieť starať o seba sám

(3= sústavné neodôvodnené znepokojenie)

Posúdenie:

Najmenej päť symptómov je kódovaných „3“

1 3

3= závislá porucha osobnosti

Obsedantná porucha osobnosti

(Uveďte otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané pozitívne, prípadne nasledovným spôsobom:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

16. Ste taký, že kladiete veľký dôraz na detaily, poriadok a organizáciu?

• Robíte si radi zoznamy a časové plány?

• Môžete k tomu uviesť príklady?

• Zamotáte sa niekedy natoľko (PRÍKLADY), že stratíte svoj pôvodný cieľ?

(Stáva sa to často?)

17. Máte ťažkosti dokončiť práce, pretože veľa času venujete tomu, aby všetko bolo presné a správne?

• Môžete k tomu uviesť príklady?

(Ako často sa to stáva?)

18. Myslíte si Vy sám alebo Vám druhí už povedali, že ste svojou prácou (alebo školou) často tak zamestnaný, že pre priateľov alebo záľuby Vám už nezostáva žiadny čas?

• Povedzte mi o tom viac

(Koľko času máte pre iné záležitosti? Ste vždy tak zamestnaný?)

19. Máte veľmi vysoké morálne nároky?

• V ktorých oblastiach máte také vysoké nároky?

(Dodržiavate pravidlá a zákony do bodky, bez ohľadu na to, o čo ide?)

Kritériá

Prenikavý vzorec perfekcionizmu, zmyslu pre poriadok, mentálna a interpersonálna kontrola na úkor flexibility, otvorenosti a efektívnosti. Začiatok je v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musia byť splnené najmenej štyri z nasledovných kritérií:

(1) nadmerné zaoberanie sa detailami, pravidlami, zoznamami, poriadkom, organizáciou alebo časovými plánmi, takže podstatný aspekt aktivity sa stráca

(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

(2) perfekcionizmus, ktorý zabraňuje dokončeniu prác (je neschopný ukončiť prácu, pretože nie sú splnené vlastné nadmerné nároky)

(3= viaceré príklady prác, ktoré v dôsledku perfekcionizmu neboli dokončené alebo si vyžadovali veľmi veľa času)

? 1 2 3

(3) práca a produktivita sú kladené vyššie než aktivity vo voľnom čase a medziľudské vzťahy (nie pri zjavnej finančnej núdzi a časovo ohraničených pracovných požiadavkách)

(3= súhlas alebo konštatované inými)

? 1 2 3

(4) prehnaná svedomitosť, moralizovanie a strnulé názory ohľadom morálky, etiky alebo hodnôt (neplatí pre názory, ktoré sú podmienené kultúrne alebo náboženskou príslušnosťou)

(3= viaceré príklady pre to, že seba alebo druhých posudzuje podľa príliš vysokých nárokov)

? 1 2 3

20. Je pre Vás ťažké odhodiť veci, pretože si myslíte, že by ste ich možno mohli jedného dňa ešte potrebovať?

- Aké veci napr. ste nemohli odhodiť?

(Máte kvôli tomu doma problémy s miestom?)

(5) neschopnosť vytriediť pokazené alebo bezcenné predmety, aj keď nemajú pre Vás žiadnu osobnú spomienkovú hodnotu

(3= byt/dom je preplnený)

? 1 2 3

21. Je pre Vás ťažké nechať si pomôcť od druhých, keď títo nerobia veci presne podľa Vašich predstáv?

- Mohli by ste mi to popísať presnejšie?

(Stáva sa to často?)

(6) je len z nechuťou ochotný delegovať úlohy alebo spolupracovať s druhými, keď títo nepreberajú presne jeho vlastný štýl práce

(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

22. Je pre Vás ťažké minúť pre seba alebo druhých peniaze, aj keď ich máte dosť?

- Prečo?

(Možnože preto, že sa obávate, že neskôr keď ich budete skutočne potrebovať, nebudete mať dosť peňazí?)

- Uveďte mi nejaké veci, za ktoré ste nevydali peniaze, pretože ste ich museli šetriť pre budúcnosť.

(7) skúpy voči sebe alebo druhým; peniaze musia byť nahromadené pre budúce katastrofy

(3= súhlas alebo aspoň jeden príklad)

? 1 2 3

23. Ste si často tak istý, že máte pravdu, že Vám je úplne jedno, čo hovoria druhí ľudia?

- Môžete o tom povedať viac?

(8) rigidita a tvrdohlavosť, svojhlavosť

(3= súhlas alebo potvrdenie druhými)

24. Povedal Vám už niekto, že ste tvrdohlavý alebo svojhlavý?

- Povedzte o tom viac?

Posúdenie

Najmenej štyri symptómy sú kódované „3“

1 3

3=obsedantná porucha osobnosti

Negativistická porucha osobnosti

Poznámka: nejedná sa o oficiálnu DSM-IV kategóriu. Bola prijatá do dodatku a je uvádzaná ako príklad pre poruchu osobnosti, ktorá nie je ďalej špecifikovaná.

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovným spôsobom:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

25. Keď Vás niekto o niečo prosí, čo vlastne nechcete urobiť, poviete zo začiatku síce „áno“, ale potom pracujete veľmi pomaly alebo nedbanlivo?

- Môžete uviesť príklady?

26. Máte často sklon k tomu, že jednoducho „zabudnete“ na niečo, čo nechcete urobiť?

Čo je to napríklad?

27. Máte často dojem, že druhí Vás nechápu alebo nedostatočne oceňujú Vaše výkony?

- Povedzte o tom prosím viac?
(Sťažujete sa na to druhým?)

28. Máte často zlú náladu alebo sa ľahko dostanete do hádok?

- Kedy sa to stáva?

29. Máte často pocit, že väčšina Vašich predstavených, učiteľov, docentov alebo iných ľudí vo vyšších pozíciách je vlastne neschopná?

- Môžete mi o tom povedať viac?

30. Pociťujete to často ako nespravodlivé, že druhí ľudia majú viac než Vy?

- Povedzte o tom viac.

Kritériá

Prenikavý vzorec negativistického správania a pasívneho odporu voči požiadavkám na primeraný výkon. Začiatok je vo včasnej dospelosti; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musia byť splnené najmenej štyri z nasledovných kritérií:

(1) pasívne sa vyhýba vykonávať bežné sociálne alebo pracovné aktivity
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

(2) sťažuje sa na to, že druhí ho nechápu a nedostatočne ho oceňujú
(3= súhlas) ? 1 2 3

(3) je rozladený a škriepny
(3= súhlas) ? 1 2 3

(4) reaguje neprimeranou kritikou alebo pohrdaním autoritami
(3= viaceré príklady) ? 1 2 3

(5) reaguje závisťou a neprajnosťou voči druhým, ktorí sú zdanlivo uprednostňovaní
(3= príklady pre závisť a neprajnosť) ? 1 2 3

31. Sťažujete sa často na to, že sa Vám stáva len to zlé?

- Môžete mi uviesť príklady?

(6) prejavuje sústavne prehnané sťažnosti na osobné nešťastie
(3= príklady osobnej smoly)

? 1 2 3

32. Stáva sa Vám často, že najprv niekoho urazíte a potom robíte všetko, čo ten druhý chce, aby ste to odčinili?

- Môžete o tom povedať viac?

(7) kolíše medzi agresívnym vzdorom a ľútosťou
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej štyri symptómy sú kódované „3“

1 3

3= negatívna porucha osobnosti

Depresívna porucha osobnosti

Poznámka: nie je to oficiálna DSM-IV kategória. Bola prijatá v dodatku B a je uvádzaná ako príklad pre poruchu osobnosti, ktorá nie je bližšie špecifikovaná.

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. takto:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte príslušnú otázku z interview)

33. Cítite sa obvykle nešťastný alebo bez radosti zo života?

- Povedzte o tom viac.

34. Považujete sa v zásade za menejcenného a máte o sebe zlú mienku?

- Môžete to bližšie vysvetliť?

35. Robíte si často sami zle?

- Môžete to bližšie vysvetliť?

(Kladiete si často za vinu, že niečo nie je v poriadku?)

36. Ste niekto, kto si stále robí starosti?

- O čom pritom rozmýšľate?

37. Odsudzujete často druhých a máte rýchlo niečo proti nim?

- Aké sú to napr. veci, ku ktorým ste kritický?

38. Myslíte si, že väčšina ľudí je v princípe zlá?

- Prosím vysvetlite to bližšie.

39. Obávate sa takmer vždy toho najhoršieho?

- Povedzte o tom viac.

Kritériá

A. Prenikavý vzorec depresívnych kognícií a modalít správania. Začiatok v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musí byť splnených najmenej päť z nasledovných kritérií:

(1) nálada je obvykle stiesnená, znížená, chýba radosť, cíti sa nešťastný
(3= súhlas)

? 1 2 3

(2) považuje sa za menejcenného, neschopného a nehodnotného; malé sebavedomie
(3= súhlas)

? 1 2 3

(3) je kritický, obviňujúci a znevažujúci voči sebe samému
(3= súhlas)

? 1 2 3

(4) zaoberá sa stále starosťami
(3= súhlas)

? 1 2 3

(5) voči druhým je negatívistický, kritický a odsudzujúci
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

(6) je pesimistický
(3= súhlas)

? 1 2 3

40. Máte často pocity viny, pretože ste niečo urobili alebo niečo zanedbali?

- O aké veci ide?

(7) má sklon k pocitom viny a ľútosti
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej päť symptómov je kódovaných „3“

1 3

1= prejdí k d'alej poruche osobnosti

(Poznámka: pre výskumné účely je vhodné nevylučovať túto diagnózu pri výskyte dystýmie, aby sa mohla skúmať súvislosť s depresívnou poruchou osobnosti.)

B. Vyskytuje sa nie výhradne vo fázach veľkej depresie a nie je lepšie postihnuteľná diagnózou dystýmie.

1 3

3= depresívna porucha osobnosti

Paranoidná porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. spôsobom:

„V dotazníku ste uviedli, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

41. Musíte sa mať stále na pozore, aby ste zabránili tomu, že Vás budú druhí využívať alebo Vám škodiť?
● Môžete mi o tom povedať viac?

42. Pochybujete často o tom, či môžete Vaším priateľom alebo kolegom z práce dôverovať?
Popíšte situácie, v ktorých ste mali takýto pocit.
(Často takto rozmýšľate?)

43. Myslíte si, že je lepšie, keď druhí nevedia príliš veľa o Vás?
● Prečo?

44. Objavíte často skrytý význam za tým, čo ľudia hovoria alebo robia?
● Uved'te príklad?

45. Trvá Vám dlho, kým odpustíte niekomu, kto Vás urazil alebo ponížil?
● Povedzte o tom viac.

46. Existuje mnoho ľudí, ktorým nemôžete odpustiť, aj keď to, čo títo povedali alebo urobili, sa stalo už dávno?
● Povedzte mi o tom viac.

Kritériá

A. Prenikavý vzorec nedôvery a nevraživosti voči druhým, ktorým sa pripisujú zlé úmysly. Začiatok v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musia byť splnené najmenej štyri nasledovných kritérií:

(1) podozrieva druhých bez dostatočných dôvodov, že ho využívajú, škodia mu alebo ho klamú
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

(2) je nadmerne pochybovačný ohľadom lojality a dôveryhodnosti priateľov a kolegov, zaoberá sa tým
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

(3) zdôveruje sa len zdráhavo druhým ľuďom z neopodstatnenej úzkosti, že informácie by mohli byť zlomyseľne použité proti nemu
(3= súhlas, že dôvod nezdôveriť sa druhým je nedôvera (nielen strach z odmietnutia)) ? 1 2 3

(4) interpretuje skryté významy v nevinných poznámkach alebo udalostiach, že majú preňho znehodnocujúci alebo ohrozujúci význam
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

(5) trvá mu extrémne dlho alebo neprepáči, neodpustí urážky, zranenia alebo poníženia
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad) ? 1 2 3

47. Rýchlo sa rozhneváte alebo reagujete agresívne, keď ste kritizovaný alebo ponížený?
• Môžete uviesť príklady?

(6) vnímanie útokov voči vlastnej osobe, ktoré pre druhých nie sú zjavné; reaguje veľmi rýchlo zlosťou alebo protiútokmi
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

48. Mali ste už častejšie podozrenie, že Vaša partnerka Vám je neverná? Povedzte o tom viac.
(Čo pre to svedčilo? Čo ste potom urobili? Mali ste pravdu so svojim podozrením?)

(7) opakovane bezdôvodne podozrieva partnerku z nevery
(3= vyskytlo sa pri viacerých partnerkách alebo opakovane u tej istej partnerky)

? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej štyri (A) symptómy sú kódované „3“

1 3

(Poznámka: ak je kritérium splnené už pred začiatkom schizofrénie, uviesť „premorbidne“, napr. „paranoidná porucha osobnosti (premorbidne)“)

B. Nevyskytuje sa výlučne v priebehu schizofrénie, afektívnej poruchy s psychotickými symptómami alebo pri inej psychotickej poruche a nedá sa odvodiť z medicínskych príčin.

1 3

1= prejdí k najbližšej poruche osobnosti

3= paranoidná porucha osobnosti

Schizotypová porucha osobnosti

(Pýtajte sa na otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. spôsobom:

„V dotazníku ste uviedli, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

49. Keď vidíte na verejnosti ľudí, ktorí sa spolu rozprávajú, často si potom myslíte, že hovoria o Vás?

- Povedzte o tom viac.

50. Máte často pocit, že veci, ktoré zjavne spolu nesúvisia, majú pre Vás zvláštne posolstvo?

- Môžete to vysvetliť bližšie?

51. Objavujete často skryté posolstvá za zdanlivo náhodnými udalosťami?

- Vysvetlite to bližšie.

52. Mali ste niekedy dojem, že ste boli schopný nechať veci, aby sa diali jednoducho tým, že ste si ich priali alebo na ne mysleli?

- Rozprávajte o tom.
(Ako ste sa pritom cítili?)

53. Máte osobné skúsenosti s nadprirodzenými vecami?

- Rozprávajte mi o tom.
(Ako sa pritom cítite?)

54. Veríte, že máte nejaký „šiesty zmysel“ takže na rozdiel od druhých dopredu viete alebo dokázate predvídať udalosti?

- Povedzte o tom viac.
(Ako sa pritom cítite?)

Kritériá

A. Pretrvávajúci vzorec sociálnych a medziľudských deficitov, ktorý sa vyznačuje výraznou nepohodou v blízkych vzťahoch alebo v obmedzenej schopnosti k takýmto vzťahom. Okrem toho sa objavujú abnormity vnímania alebo myslenia a bizarné správanie. Začiatok je v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších životných oblastiach. Splnených musí byť najmenej *päť* z nasledujúcich kritérií:

(1) vzťahovačné myšlienky (ale nie vzťahovačný blud)
(3= viaceré príklady)

? 1 2 3

(2) zvláštne presvedčenia alebo magické obsahy myslenia, ktoré ovplyvňujú správanie a nie sú zlučiteľné s normami subkultúr (ako napr. povera, viera v jasnovidectvo, telepatiu alebo „šiesty zmysel“; u detí a mladistvých, bizarné fantázie alebo „posadnutosť“ určitou činnosťou)

? 1 2 3

(3= viaceré príklady takýchto fenoménov, ktoré ovplyvňujú správanie a nie sú zlučiteľné s normami v príslušnej subkultúre)

<p>55. Videli ste už častejšie predmety alebo tiene a mysleli ste si, že sú to v skutočnosti ľudia alebo zvieratá, alebo ste považovali zvuky za ľudské hlasy?</p>	<p>(3) neobvyklé zmyslové vnímanie vrátane telesných ilúzií</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>● Povedzte niekoľko príkladov.</p>	<p>(3= viaceré príklady neobvyklých vnemov, ktoré sa nedajú odvodiť z pôsobenia drog alebo celkového medicínskeho stavu)</p>	
<p>56. Mali ste niekedy pocit, že sú okolo Vás neviditeľné osoby alebo sila, aj keď ste nemohli nikoho vidieť?</p>	<p>(Preskúmajte, či osoba v tomto období bola pod vplyvom alkoholu, tabliet alebo drog)</p>	
<p>● Povedzte o tom podrobnejšie.</p>		
<p>57. Vidíte často auru alebo energetické pole druhých ľudí?</p>		
<p>● Povedzte o tom viac.</p>		
<p>58. Existuje mimo Vašej rodiny len veľmi málo ľudí, ku ktorým máte skutočne blízky vzťah?</p>	<p>(4) nemá žiadnych dobrých priateľov alebo dôverné osoby okrem príbuzných prvého stupňa</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>● Koľkých dobrých priateľov máte?</p>	<p>(3= žiadni blízky priatelia okrem príbuzných prvého stupňa)</p>	
<p>59. Ste často nervózny alebo úzkostný, keď ste spolu s druhými ľuďmi?</p>	<p>(5) prehnaná sociálna úzkosť, ktorá sa neznižuje ani pri narastajúcej známosti a vo všeobecnosti je skôr spojená s paranoidnými úzkosťami než s negatívnym hodnotením vlastnej osoby</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>Čo Vám pri nich naháňa strach? (Cítite sa úzkostne ešte aj vtedy, keď ste s nimi už strávili určitý čas?)</p>	<p>(3= sústavná nadmerná úzkosť v súvislosti s podozrením, nedôverou voči druhým)</p>	
<p>Pozorované počas interview . . .</p>	<p>(6) neobvyklé spôsoby myslenia a rozprávania (napr. vágne, zabiehavo, metaforicky, nevybrane alebo stereotypne)</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>V prípade, že paranoidné kritériá (1), (2), (3), (4) alebo (7) boli kódované ako „3“</p>	<p>(7) podozrenie, nedôvera alebo paranoidné predstavy</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>Pozorované počas interview . . .</p>	<p>(8) neprimeraný alebo obmedzený afekt (pôsobí chladne alebo povznesene)</p>	<p>? 1 2 3</p>

Pozorované počas interview . . .

(9) správanie alebo zjav pôsobí zvláštne, cudzo alebo excentricky ? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej päť (A) symptómov je kódovaných „3“

1 3

1= prejdí k d'alšej poruche osobnosti

(Poznámka: Ak už pred začiatkom schizofrénie boli splnené kritériá, uved' „premorbidne“, teda napr. „schizotypová porucha osobnosti, premorbidne“)

B. Nevyskytuje sa výhradne v priebehu schizofrénie, afektívnej poruchy s psychotickými symptómami alebo inej psychotickej poruchy alebo pervazívnej poruchy vývinu.

1 3

3= schizotypová porucha osobnosti

Schizoidná porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. spôsobom:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

60. Dokážete si vystačiť bez blízkych vzťahov, aké ľudia napr. majú v rodine alebo s priateľmi?

- Môžete mi to bližšie vysvetliť?
- Cítite sa v blízkych vzťahoch dobre alebo ste radi časťou určitej rodiny?
- Ak nie: Boli by ste radšej bez blízkeho vzťahu?

61. Robili by ste väčšinu vecí radšej sami než spolu s druhými?
(Platí to ako pre Vašu prácu, tak aj pre Váš voľný čas?)

62. Mohli by ste byť spokojný bez sexuálneho vzťahu?
• Vysvetlite to bližšie.
(Mali ste vždy malý záujem o sexuálne vzťahy?)

63. Existuje len veľmi málo vecí, ktoré Vám skutočne robia radosť?
• Povedzte o tom viac.
(Aké je to napr. s dobrým jedlom alebo sexom?)

Už kódované pri kritériu (4) schizotypovej poruchy osobnosti

64. Je Vám ľahostajné, čo si druhí o Vás myslia?
• Ako reagujete na pochvalu alebo kritiku?

Kritériá

A. Pretrvávajúci vzorec ľahostajnosti v sociálnych vzťahoch a obmedzenej schopnosti prejavovať emócie v medziľudskom rámci. Začiatok v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v rôznych oblastiach života. Musia byť splnené najmenej štyri z nasledovných kritérií:

(1) ani si nepraje blízke vzťahy, ani z nich nemá radosť (platí to aj pre rodinné vzťahy)

(3= súhlas)

? 1 2 3

(2) takmer vždy vyhľadáva aktivity, ktoré môže vykonávať sám

(3= súhlas)

? 1 2 3

(3) ak vôbec, tak má len malý záujem o sexuálne kontakty

(3= súhlas)

? 1 2 3

(4) pociťuje, ak vôbec, radosť len pri veľmi málo veciach

(3= súhlas)

(Poznámka: platí hlavne pre zmyslové vnímanie, psychické a medziľudské skúsenosti)

? 1 2 3

(5) nemá žiadnych blízkych priateľov alebo dôverné osoby, okrem príbuzných prvého stupňa

? 1 2 3

(6) ľahostajnosť voči pochvale alebo kritike

(3= označuje sa za ľahostajného voči pochvale alebo kritike)

? 1 2 3

65. Máte pocit, že neexistuje nič, čo by Vás mohlo urobiť veľmi šťastným alebo veľmi smutným?

- Môžete to bližšie vysvetliť?

(7) prejavuje sa ako chladný, dištancovaný alebo má obmedzený afekt

(3= súhlas a nevyskytuje sa len počas určitej afektívnej poruchy)

? 1 2 3

(Zohľadňovať aj správanie počas interview)

Posúdenie

Najmenej štyri (A) symptómy sú kódované „3“

1 3

1= prejdí k ďalšej poruche osobnosti

B. Nevyskytuje sa výhradne v priebehu schizofrénie, afektívnej poruchy s psychotickými symptómami, iných psychotických poruchách alebo pervazívnej vývinovej poruchy a nedá sa odvodiť z celkového medicínskeho stavu

1 3

3= schizoidná porucha osobnosti

(Poznámka: Keď sú kritériá splnené už pred začiatkom schizofrénie, doplniť „premorbidne“, napr. „schizoidná porucha osobnosti (premorbidne)“)

Histriónska porucha osobnosti

(Použite otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovne:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

66. Ste radi v strede pozornosti?

- Ako sa cítite, keď to tak nie je?

67. Flirtujete často?

- Upozornil Vás už na to niekto?
(zohľadňovať aj správanie počas interview)

68. Obliekate sa radi sexy, aj keď napr. idete len do práce alebo niečo obstarávate?

- Povedzte o tom viac.
(zohľadňovať aj momentálnu úpravu)

Pozorované počas interview

69. Pokúšate sa pomocou svojho vonkajšieho zjavu, ako je napr. odev, upútať na seba pozornosť?

- Ako to robíte?

Pozorované počas interview

70. Vidíte sa radi ako žiarivá osobnosť?

- Môžete o tom povedať viac?
(Ste niekto, kto rád prejavuje city, pritom napr. objíma ľudí, ktorých sotva pozná, alebo sa veľmi rýchlo rozplače?)

71. Ste si často neistý vo svojich názoroch a postojoch a preberáte preto názory druhých?

Kritériá

Pretrvávajúci vzorec nadmernej emocionalít a nadmerného vyžadovania pozornosti. Začiatok v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musí byť splnených najmenej *päť* z nasledujúcich kritérií:

(1) necíti sa dobre, keď nie je stredobodom pozornosti
(3= cíti sa v nepohode, keď nie je v stredobode)

? 1 2 3

(2) v sociálnych kontaktoch sa správa neprimerane vzrušujúco alebo sexuálne provokatívne
(3= súhlas, popisuje neprimerané správanie alebo sa tak správa počas interview)

? 1 2 3

(3) povrchný a rýchlo sa meniaci prejav pocitov

? 1 2 3

(4) používa sústavne vonkajší zjav, aby na seba pútal pozornosť
(3= potvrdzuje, že ho extrémne ruší, keď nevyzerá atraktívne, alebo venuje prehnane veľa času vonkajšiemu zjavu (platí aj pre rituály))

? 1 2 3

(5) prehnany impresionistický štýl reči, nevenuje sa detailom

? 1 2 3

(6) rád sa dostáva na scénu, je teatrálny, prejavuje emócie prehnane, nadmerne
(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

(7) dá sa ľahko ovplyvniť druhými ľuďmi alebo situáciami
(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

Môžete to bližšie vysvetliť?

72. Získate si takmer k všetkým ľuďom, ktorých stretnete, rýchlo blízky kontakt?

• Rozprávajte mi o tom.

(Je to tak aj s ľuďmi, ako sú napr. cestujúci v autobuse, bankovní úradníci, Váš zubný lekár, obsluha, remeselníci?)

(8) vníma vzťahy ako podstatne tesnejšie, než v skutočnosti sú
(3= súhlas a viaceré príklady) ? 1 2 3

Najmenej päť symptómov je kódovaných „3“

1 3

Posúdenie

3=histriónska porucha osobnosti

Narcistická porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovným spôsobom:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

73. Máte pocit, že väčšina ľudí nedokáže správne oceniť Vaše zvláštne schopnosti?
● Vysvetlite to presnejšie.

74. Už Vám niekto niekedy povedal, že máte o sebe príliš vysokú mienku?
● Môžete mi k tomu uviesť príklady?

75. Myslíte často na moc, slávu alebo uznanie, ktoré jedného dňa získate?
● Povedzte mi o tom viac.
(Ako často myslíte na takéto veci?)

76. Myslíte často na ideálnu lásku, ktorú jedného dňa nájdete?
● Môžete to bližšie vysvetliť?
(Ako často na to myslíte?)

77. Keď máte nejaké ťažkosti, trváte takmer vždy na tom, že musíte hovoriť s najvyšším predstaveným?
● Uved'te mi, prosím, nejaké príklady.
(Prečo chcete hovoriť len s týmito ľuďmi?)

78. Veríte, že sa vyplatí tráviť čas len s ľuďmi, ktorí sú niečo mimoriadne alebo mimoriadne dôležitý?
Prečo?

Kritériá

Pretrvávajúci vzorec pocitov vlastnej veľkoleposti (vo fantázii alebo správaní), veľkej potreby obdivu a zníženej schopnosti vcit'ovať sa do druhých. Začiatok v ranom dospelom veku; porucha sa manifestuje v najrôznejších oblastiach života. Musí byť splnených najmenej päť z nasledovných kritérií:

(1) prehnané sebahodnotenie (nadmerne zdôraznené vlastné výkony a schopnosti; očakáva že aj bez zodpovedajúceho výkonu bude považovaný za majúceho prevahu) ? 1 2 3
(3= potvrdenie zjavného pocitu nadradenosti; prejavuje sa v spôsobe reči ako napr. „som tak dobrý ako Barbara Streisand“ namiesto „viem dobre spievať“)

(2) myslenie je ovládané fantáziami o bezhraničnom úspechu, moci, brilantnosti, kráse alebo dokonalej láske ? 1 2 3
(3= časté denné sny vytesňuje aktivity)

(3) verí o sebe, že je zvláštny a jedinečný a že ho budú chápať len ľudia alebo že môže mať do činenia len s ľuďmi, ktorí sú tiež niečo mimoriadne a majú vysoké postavenie ? 1 2 3
(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

79. Je pre Vás veľmi dôležité, aby si Vás druhí všímali alebo nejakým spôsobom obdivovali?

- Povedzte mi o tom viac.

(4) vyžaduje nadmerný obdiv
(3= súhlas a najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

80. Myslíte si, že sa nemusíte podriaďovať určitým pravidlám alebo spoločenským konvenciám, keď Vás tieto nejako obmedzujú?

- Môžete uviesť príklady?

(Myslíte si, že ste v tak mimoriadnej situácii, že môžete požadovať prednostnú / zvýhodnenú liečbu?)

(5) prehnané nároky, očakávania prednostného zaobchádzania alebo automatického plnenia vlastných očakávaní
(3= viaceré príklady)

? 1 2 3

81. Myslíte si, že existujú dôvody, kvôli ktorým by druhí ľudia mali s Vami jednať zvlášť ústretovo?

- Prečo by sa s Vami malo zaobchádzať lepšie ako s druhými?

82. Museli ste už druhých niekedy vskutku použiť, aby ste niečo dosiahli?

- Uvedte príklady.

(Stáva sa to často?)

(6) využíva medziľudské vzťahy, aby s pomocou druhých dosiahol vlastné ciele
(3= viaceré príklady, v ktorých využil druhých)

? 1 2 3

83. Sú Vám Vaše vlastné potreby často dôležitejšie než potreby druhých?

- Pri akých príležitostiach to tak napríklad je?

84. Máte často názor, že druhí by mali bezpodmienečne vychádzať v ústrety Vaším prániam?

(Je tak často?)

85. Považujete často za nedôležité zaoberať sa záležitosťami alebo citmi druhých?

- Povedzte o tom viac.

(7) nedostatočná schopnosť vcitovať sa; nie je ochotný vžívať sa do pocitov a potrieb druhých
(3= súhlas alebo viaceré príklady)

? 1 2 3

86. Ťažko to môžete znášať, keď sú druhí úspešní?
● Môžete o tom niečo povedať?
(Ako často máte takéto pocity?)

(8) často závidí druhým alebo verí, že druhí mu závidia
(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad)

? 1 2 3

87. Máte dojem, že druhí Vám často závidia?
(Čo presne Vám teda závidia?)

88. Myslíte si, že len veľmi málo ľudí si zaslúži Váš čas a Vašu pozornosť?
● Prosím povedzte o tom viac.

(9) má arogantné, povýšenecké správanie a postoje
(3= súhlas alebo pozorovanie počas interview)
(Zohľadňovať aj správanie počas interview)

? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej päť symptómov je kódovaných „3“

1 3

3=narcistická porucha osobnosti

Borderline porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovne:

„V dotazníku uvádzate, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

89. Vyvedie Vás z rovnováhy, keď si predstavíte, že niekto kto pre Vás veľa znamená Vás opustí?

- Čo ste potom urobili?

(Naliehali ste potom na ňu alebo ju ohrozovali?)

90. Sú Vaše vzťahy k osobám, na ktorých Vám veľmi záleží, spojené s neustálymi zmenami?

- Popíšte to bližšie.

(Myslíte si niekedy, že tento vzťah presne zodpovedá Vaším prianiam, inokedy zase, že je úplne hrozný?)

- Koľko Vašich vzťahov bolo alebo je takých?

91. Mali ste už skúsenosť, že Vaše ciele a Váš pocit, kto ste, sa náhle zmenili?

- Uved'te mi niekoľko príkladov preto.

92. Prežívate často výrazné zmeny v tom, ako vidíte samého seba?

- Môžete to bližšie vysvetliť?

93. Meníte často náhle svoje ciele, svoje pracovné plány, svoje náboženské názory a iné?

- Povedzte o tom viac.

Kritériá

Pretrvávajúci vzorec instability v medziľudských vzťahoch, sebaobrazu a afektov ako aj výrazná impulzivita. Začiatok v ranom dospelom veku; poruchy sa manifestujú v najrôznejších životných oblastiach. Musí byť splnených najmenej *päť* z nasledovných kritérií:

(1) zúfalé pokusy vyhnúť sa skutočným alebo fantazírovaným opusteniam

(3= viaceré príklady)

(Suicidálne správanie alebo tendencia k sebapoškodzovaniu ako v kritériu (5) sa tu nezohľadňuje)

? 1 2 3

(2) vzorec instabilných a intenzívnych medziľudských vzťahov, ktoré sa vyznačujú striedaním extrémnej idealizácie a znehodnocovania

(3= buď jeden dlhší, alebo viaceré krátke vzťahy, v ktorých sa aspoň dvakrát vyskytol tento menlivý vzorec správania)

? 1 2 3

(3) porucha identity: nápadný a pretrvávajúco nestabilný sebaobraz alebo sebavnímanie

(3= súhlas)

(Poznámka: nezohľadňujú sa tu normálne zneistenia v puberte)

? 1 2 3

94. Konáte často impulzívne?

O čo sa jedná?

● Nakupujete napr. veci, ktoré si vlastne nemôžete dovoliť?

● Mali ste sexuálny kontakt s osobami, ktoré ste sotva poznali?

● Máte nechránený sexuálny kontakt?

● Pijete príliš veľa alkoholu alebo beriete drogy?

● Jazdíte bezohľadne autom?

● Jete nekontrolované?

Ak jedna z týchto otázok je zodpovedaná s „áno“:

● Povedzte o tom viac.

● Ako často sa to stáva?

● Do akých ťažkostí ste sa kvôli tomu dostali?

95. Pokúsili ste sa niekedy poraniť alebo sa zabiť, alebo ste sa tým vyhrážali?

96. Porezali ste sa niekedy úmyselne, popálili alebo poškriabali?

● Povedzte o tom podrobnejšie.

97. Ste „náladový“?

● Ako sa to prejavuje?

(Ako dlho trvá Vaša „zlá nálada“? Ako často sa vyskytujú tieto prudké zmeny nálady? Ako prudko sa mení Vaša nálada?)

98. Cítite sa často vnútorne prázdny?

● Povedzte o tom viac.

(4) impulzívne správanie pri najmenej dvoch potencionálne sebapoškodzujúcich konaniach (napr. výdaje peňazí, sex, zneužívanie substancií, bezohľadná jazda alebo záchvaty žravosti)

(3= viaceré príklady, ktoré dokladajú vzorec impulzívneho správania (aj iné než sú tu uvedené))

(suicídálne a sebapoškodzujúce správanie sa tu nezohľadňuje; toto sa kóduje pod (5))

(5) opakované suicídálne správanie, hrozby suicídiom alebo sebapoškodzujúce správanie

(3= najmenej dva príklady (mimo depresívnej fázy))

(6) afektívna instabilita, ktorá sa dá odvodiť z veľmi výraznej reakcie na nálady (ako napr. depresia, dráždivosť alebo úzkosť, pričom tieto stavy trvajú obvykle niekoľko hodín a len zriedkavo dlhšie než niekoľko dní)

(3= súhlas)

(7) chronický pocit vnútornej prázdnoty

(3= súhlas)

? 1 2 3

? 1 2 3

? 1 2 3

? 1 2 3

99. Máte často výbuchy zlosti alebo ste tak nahnevaný, že strácate kontrolu?

Môžete mi to popísať?

100. Udierate druhých alebo hádzate predmety, keď ste rozhnevaný/rozzúrený?

- Hovorte o tom.
- (Stáva sa to často?)

101. Môžu Vás veľmi rozzúriť aj maličkosti?

- Kedy sa to napr. stáva?
- (Stáva sa to často?)

102. Ste voči druhým nedôverčivý alebo sa cítite niekedy neskutočne, keď ste pod veľkým tlakom?

- Môžete to bližšie popísať?

(8) neprimeraná, veľmi prudká zlosť alebo ťažkosti s kontrolovaním hnevu (napr. časté výbuchy zúrivosti, dlho pretrvávajúca zúrivosť, opakované telesné potýčky)

(3= súhlas alebo najmenej jeden príklad alebo viaceré príklady)

? 1 2 3

(9) prechodné, stresom podmienené paranoidné prestavy alebo jednoznačné disociatívne symptómy

(3= viaceré príklady, ktoré sa nevyskytli výlučne v priebehu určitej psychotickej poruchy alebo poruchy nálady s psychotickými symptómami)

? 1 2 3

Posúdenie

Najmenej päť symptómov je kódovaných „3“

1 3

3= borderline porucha osobnosti

Antisociálna porucha osobnosti

(Uved'te otázky, ktoré boli v dotazníku zodpovedané kladne, napr. nasledovne:

„V dotazníku ste uviedli, že ...“ a preformulujte otázku z interview)

103. Šikanovali ste alebo ohrozovali druhé deti pred Vaším 15. rokom života?

- Rozprávajte mi o tom.

104. Začínali ste pred Vaším 15. rokom života nejaké bitky?

- Ako často?

105. Pred Vaším 15. rokom života ste v nejakej bitke použili nejakú zbraň, napr. nejaký kameň, rozbitú fľašu, palicu, nôž alebo pištoľ?

- Rozprávajte o tom.

106. Pokúsili ste sa pred svojím 15. rokom života zámerne spôsobiť niekomu bolesti alebo utrpenie?

- Čo bolo to najhoršie čo ste niekedy urobili?

107. Trýznili ste pred Vaším 15. rokom života zámerne zvieratá?

- Čo bolo to najhoršie, čo ste kedy urobili?

108. Vzali ste pred svojím 15. rokom života niekomu niečo násilne, pričom ste mu hrozili, okradli ste alebo prepadli niekoho?

- Povedzte o tom.

Kritériá

A. Terajší vek najmenej 18 rokov

? 1 2 3

1=pokračuj
k poruche
osobnosti BN

B. Znamky určitej poruchy sociálneho správania už pred dovŕšením 15. roku života

Poznámka: kritériá sú usporiadané v inom poradí než v DSM-IV

(1) často šikanoval alebo ohrozoval druhých alebo ich zastrašoval

? 1 2 3

(2) často začínal bitky

? 1 2 3

(3) používal zbrane, ktoré mohli druhých ťažko poraniť (napr. kameň, rozbitú fľašu, palicu, nôž, pištoľ)

? 1 2 3

(4) fyzické násilie voči ľuďom

? 1 2 3

(5) fyzické násilie voči zvieratám

? 1 2 3

(6) okradol osoby v ich prítomnosti (napr. pri prepadnutí, vreckových krádežiach, vydieraní alebo ozbrojenom lúpežnom prepadnutí)

? 1 2 3

<p>109. Nútili ste pred Vaším 15. rokom života niekoho k sexuálnemu kontaktu? ● Povedzte mi o tom.</p>	<p>(7) nútil druhých k sexuálnym aktivitám</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>110. Založili ste pred svojím 15. rokom života zámerne požiar? ● Povedzte mi o tom.</p>	<p>(8) zámerne založil požiar, pričom mal ničiteľské úmysly</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>111. Poškodili ste zámerne pred svojím 15. rokom života veci, ktoré Vám nepatrili? ● Čo presne ste vtedy urobili?</p>	<p>(9) zámerne poškodzoval cudzí majetok (nie požiarom)</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>112. Vlámal ste sa pred svojím 15. rokom života niekam (napr. do bytu, domu, auta)? ● Povedzte mi o tom.</p>	<p>(10) vlámal sa do bytov, domov, budov alebo áut</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>113. Často ste klamali alebo podvádžali druhých pred svojím 15. rokom života? ● Pri čom ste klamali?</p>	<p>(11) klamal, aby získal veci alebo priazeň druhých, alebo aby sa vyhol povinnostiam</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>114. Kradli ste pred svojím 15. rokom života, napr. v obchodných domoch: ● Rozprávajte mi o tom.</p>	<p>(12) kradol veci nemalej hodnoty, ale bez toho, že by poškodený bol prítomný (napr. krádeže v obchodoch, krádeže bez vlámania, falšovanie)</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>115. Utekli ste alebo zostali na noc preč z domu pred svojím 15. rokom života? Stalo sa to viackrát ako raz? ● U koho ste vtedy bývali?</p>	<p>(13) najmenej dvakrát ušiel z domu a zostal cez noc preč, keď ešte býval u rodičov alebo opatrovníkov (alebo jedenkrát na dlhšie obdobie)</p>	<p>? 1 2 3</p>
<p>Poznámka: Nasledujúce obe otázky sa týkajú obdobia pred dovŕšením 13. roku života:</p>		
<p>116. Prišli ste pred svojím 13. rokom života často večer domov omnoho neskôr než, ste mali? ● Ako často?</p>	<p>(14) pred 13. rokom života zostal napriek rodičovskému zákazu večer často dlho mimo domova</p>	<p>? 1 2 3</p>

117. Často ste chodili poza školu pred svojím 13 rokom života?
● Ako často?

(15) pred 13. rokom života ? 1 2 3
chodil často poza školu

Posúdenie:

Najmenej tri symptómy sú kódované „3“

1 3

1=prejdi k poruche osobnosti BN

3= diagnóza: „porucha sociálneho správania v detstve/adolescencii“
Ďalej pri otázke 118

C. Pretrvávajúci vzorec nerešpektovania a zraňovania práv druhých. Porucha sa objavila od 15. roku života.

Musia byť splnené najmenej tri z nasledovných kritérií:

118. Urobili ste veci – aj keď ste pri nich neboli prichytení – ktoré sú trestné, ako napr. krádež, obchod s drogami, finančný podvod alebo prostitúcia?
● (Ak nie:) Boli ste už niekedy zatvorený?
- (1) je neschopný podriaďovať sa spoločenským normám v zmysle zákonom určených pravidiel správania; opakovane konal tak, že by to bolo dôvodom pre uväznenie (3= viaceré príklady) ? 1 2 3
119. Pripadá Vám ľahké klamať, aby ste dosiahli to, čo chcete?
(Použili ste už niekedy falošné meno alebo ste jednali tak, akoby ste boli niekto iný?)
(Často ste podvádzali druhých, aby ste dosiahli svoj cieľ?)
- (2) sklon k pretvárke, často klame, používa cudzie mená alebo podvádzá druhých, aby docielil osobný zisk alebo pôžitok (3= viaceré príklady) ? 1 2 3
120. Robíte často veci z momentálneho nápadu bez toho, že by ste pritom mysleli na dôsledky pre seba alebo druhých?
● Prečo to robíte?
- (3) impulzívne správanie alebo neschopnosť plánovať dopredu (3= viaceré príklady) ? 1 2 3
121. Boli ste už niekedy bez stáleho ubytovania?
● (Na ako dlho?)
122. Boli ste pred svojím 15. rokom života zapletený do bitiek?
● (Ako často?)
- (4) je dráždivý a agresívny; opakovane sa zaplietol do bitiek; telesné zranenia (3= viaceré príklady) ? 1 2 3
123. Bili ste Vašu partnerku alebo ste hádzali po nej predmety?
● (Ako často?)
124. Udreli ste alebo zbili ste nejaké dieťa, Vaše vlastné alebo iné, že malo z toho modriny, muselo zostať v posteli alebo muselo ísť k lekárovi?

125. Išli ste u niekedy autom tak, že ste veľa pili alebo zobrali drogy?

(5) bezohľadné nerešpektovanie vlastnej bezpečnosti a bezpečia druhých
(3= viaceré príklady)

? 1 2 3

126. Koľko pokút ste dostali za jazdu s prekročenou rýchlosťou?

127. Ako dlho ste v posledných piatich rokoch nepracovali?

• (Ak dlhšie ako šesť mesiacov:) Prečo?

(6) je neschopný preberať zodpovednosť, t.j. je neschopný pravidelne pracovať alebo plniť finančné záväzky
(3= viaceré príklady)

? 1 2 3

128. Mali ste často absencie, keď ste ešte pracovali?

• (Ak áno:) Prečo?

129. Odišli ste už niekedy z pracovného miesta bez toho že by ste už mali nejaké druhé?

• (Ak áno:) Ako často:

130. Mali ste už dlhy voči druhým, ktoré ste nezaplatili?

131. Neplatili ste výživné na dieťa alebo ste nedali peniaze deťom, ktoré boli od Vás závislé?

Ak potvrdzuje antisociálne správanie v dospelom veku:

Čo si myslíte o (vykonávaní antisociálneho správania)?

(7) neprejavuje žiadnu ľútosť; je ľahostajný alebo racionalizuje skutočnosť, že druhých zranil, týral alebo okradol
(3= neprejavuje žiadnu ľútosť kvôli viacerým antisociálnym činom)

? 1 2 3

Posúdenie:

Najmenej tri symptómy sú kódované „3“

1 3

3= antisociálna porucha osobnosti

Porucha osobnosti BN

Poznámka:

Ak sú prítomné znaky viacerých než jednej špecifickej poruchy osobnosti, ale prahový počet kritérií pre stanovenie určitej poruchy osobnosti nie je splnený, mala by sa použiť diagnóza poruchy osobnosti BN.

Kritériá

Táto rubrika obsahuje poruchy osobnosti, ktoré sa nedajú zaradiť do určitej rubriky porúch osobnosti. Patria sem napr. poruchy, ktoré sa vyznačujú znakmi viacerých špecifických osobnostných porúch, ktoré ale nespĺňajú plné kritériá pre špeciálnu poruchu osobnosti, predsa ale zhoršujú sociálnu adaptáciu a schopnosť podávať pracovný výkon alebo spôsobujú subjektívne ťažkosti.

Táto kategória sa môže používať tiež vtedy, keď klinik usúdi, že určitá špecifická porucha osobnosti, ktorá nie je obsiahnutá v DSM-IV, je predsa len prítomná (napr. *inadekvátne porucha osobnosti*)

1 3

**3=porucha
osobnosti BN**